

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова громадської ради при
Міністерстві енергетики та захисту
довкілля України

С.В. Берзіна
31 жовтня 2019 року

Протокол № 6
засідання громадської ради при
Міністерстві енергетики та захисту довкілля України

м. Київ

31 жовтня 2019 р.

Зареєстровані та присутні згідно з реєстром, що додається.

Із загального складу членів громадської ради (надалі – ГР) (30 осіб) на засіданні присутні 19, передали свій голос членам ГР за дорученням 3 – всього 22 особи, кворум є.

Запрошені на засідання: згідно з реєстром.

Відкриття засідання громадської ради (далі – ГР).

Ухвалення порядку денного.

СЛУХАЛИ:

Берзіну С.В., яка відкрила засідання ГР, привітала всіх присутніх на запропонувала до схвалення такої порядок денний:

1. Про зміни у складі громадської ради.
2. Про зміни до положення про громадську раду.
3. Про екологічні проблеми м. Кривий Ріг (розгляд проекту рішення напрацьованого на засіданні Комітету з питань промислової екології та надкористування 10.10.2019).
4. Про проблеми створення і належного функціонування національних природних парків на територіях резиденцій «Залісся», «Білоозерське», «Сіньогори».
5. Про оптимізацію діяльності заповідників і природних парків України.
6. Про ефективність функціонування державної системи моніторингу довкілля.
7. Різне.

Картавцева О.В., якій запропонував перенести питання за п. 6 на розгляд у форматі засідання «круглого столу», виходячи з того що воно потребує участі в обговоренні представників керівництва Мінекоенерго, профільного Комітету Верховної Ради України та інших компетентних органів і стейкхолдерів. Лише у форматі обговорення можна буде сформулювати чітку позицію ради, враховуючи реальний стан реформи та її подальші кроки що плануються Міністерством.

Берзіну С.В., яка поставила на голосування ухвалення порядку денного, з врахуванням пропозиції Картавцева О.М. Також вона проінформувала про відсутність з поважних причин секретаря ГР (С.О. Потоцька) і запропонувала обрати на це засідання т.в.о. секретаря ГР – Т.Б. Годовську (за згодою).

Годовську Т.Б., яка погодилась бути секретарем ГР на даному засіданні.

Результати голосування:

«за» – 22, «проти» – 0, «утрималися» – 0.

Рішення прийнято.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити порядок денний у такій редакції:

1. Про зміни у складі громадської ради.
 2. Про зміни до положення про громадську раду.
 3. Про екологічні проблеми м. Кривий Ріг (розгляд проекту рішення напрацьованого на засіданні Комітету з питань промислової екології та надкористування 10.10.2019).
 4. Про проблеми створення і належного функціонування національних природних парків на територіях державних резиденцій «Залісся», «Білоозерське», «Сіньогори».
 5. Про оптимізацію діяльності заповідників і природних парків України.
 6. Різне.
2. Додати до плану роботи ГР проведення засідання у форматі «круглий стіл» спільно з зацікавленими сторонами по питанням стану реформування і ефективність функціонування державної системи моніторингу довкілля.
3. Обрати т.в.о. секретаря ГР (на це засідання) Т.Б. Годовську.

Питання № 1. Про зміни у складі громадської ради.

СЛУХАЛИ:

Берзіну С.В., яка інформувала що за даними реєстрів учасників засідань ГР, члени ради: Хрутьба А.С. (ГО «Друге життя») та Ткаченко В.П. (Всеукраїнське об'єднання ветеранів) системно (понад 2 разів) не відвідають засідання без надання інформації про причини відсутності. Також з життя пішов наш колега, Фещенко В.П. (ГО «Радіобіологічне Товариство України»). Керуючись положенням і регламентом ГР вона поставила на голосування питання позбавлення членства зазначених осіб.

Жила П.Б., якій запропонував розглянути можливість збільшення чисельності ГР до 35 осіб, і поповнити склад ГР новими членами – представниками енергетичного сектору у кількості 7 осіб.

Бабіча О.І., якій акцентував увагу на тому що типові положення про ГР не передбачає процедури поповнення складу ГР, у разі якщо по рейтинговому голосуванню на момент формування складу ГР не визначені наступні кандидати. Але при цьому не обмежує орган запровадити таку процедуру. Він наголосив на необхідності проведення відповідних консультацій, і у разі узгодження позицій, підготувати відповідні зміни до положення про ГР.

Результати голосування:

«за» – 22, «проти» – 0, «утрималися» – 0.

Рішення прийнято.

УХВАЛИЛИ:

1. Рекомендувати Мінекоенерго, керуючись п. 5.3 Положення про ГР (затверджено наказом Мінприроди від 03.03.2017 № 110) внести зміни до складу ГР затвердженого наказом від 30.11.2018 № 407 припинити членство у ГР: Хрутьби А.С. (ГО «Друге життя») та Ткаченко В.П. (Всеукраїнське об'єднання ветеранів) у зв'язку з системною відсутністю на засіданнях, Фещенко В.П. (ГО «Радіобіологічне Товариство України») у зв'язку зі смертю.

2. Доручити голові ГР (Берзіна С.В.) провести консультації з керівництвом та профільними структурними підрозділами Мінекоенерго з питань підготовки проекту змін до положення про ГР з метою запровадження процедури прийняття нових членів у період її діючої каденції до граничної чисельності – 35 осіб.

Питання № 2. Про зміни до положення про громадську раду.

СЛУХАЛИ:

Берзіну С.В., яка інформувала про позицію Мінюсту України (лист у додатку) щодо діяльності ГР перейменованих Міністерств згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 24.04.2019 №353.

Бабіч О.І., інформував що враховуючі вимоги чинного законодавства, підтвержені позицією Мінюсту необхідно внести зміни до положення про ГР, в частині зміни назви консультативно-дорадчого органу перейменованого Міністерства та змін у зв'язку з оновленням типового положення через внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», постановою від 24.04.2019.

Комітетом ГР з питань екологічного права та законотворчості було проведено аналіз відповідності чинного положення про ГР і оновленого типового положення. За результатами аналізу підготовлені рекомендації змін до положення про ГР в частині розбіжностей чинного положення про ГР з оновленим типовим. Він запропонував схвалити їх у якості рекомендацій Міністерству внести зміни до положення про ГР.

Берзіну С.В., яка запропонувала прийняти пропозиції за основу, до яких можливо додати ще пропозиції запровадження процедури прийняття нових членів у період

діючої каденції ГР до граничної чисельності – 35 осіб (за результатом проведених консультацій).

Результати голосування:

«за» – 22, «проти» – 0, «утрималися» – 0.

Рішення прийнято.

УХВАЛИЛИ: Взяти за основу пропозиції Комітету ГР з питань екологічного права та законотворчості щодо змін до положення про ГР та внести їх у встановленому порядку після проведення консультації з Міністерством щодо розширення складу ГР у період її діючої каденції (з можливістю доповнення схвалених пропозицій).

Питання № 3. Про екологічні проблеми м. Кривий Ріг (розгляд проекту рішення напрацьованого на засіданні Комітету з питань промислової екології та надкористування 10.10.2019).

СЛУХАЛИ:

Жила П.Б., якій проінформував що 10 жовтня відбулось засідання Комітету ГР з питань промислової екології та надкористування під час якого були розглянути екологічні проблеми м. Кривий Ріг пов'язані з:

1) діяльністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», зокрема:

а) викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел проммайданчика № 1 Металургійного виробництва (дозвіл на викиди від 18.03.2019 № 1211000000-38);

б) черговим перенесенням термінів виконання природоохоронних зобов'язань ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».

2) скидання надлишків зворотних вод в р. Інгулець (виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 23-р та протокольного доручення до нього).

Питання розглядалися за участю народних депутатів України (О. Бондаренко, О. Криворучкіна), заступника міністра енергетики та захисту довкілля України (І. Ставчук), представників профільних структурних підрозділів Мінекоенерго і ОДА, органів місцевої влади, громадських та експертних організацій.

За підсумками обговорень запропонований проект рекомендації, наданий на ознайомлення членам ГР попередньо перед засіданням.

Він подякував ініціатору питань ГС «Екологічна рада Криворіжжя», зокрема члену ГР – Д. Шарапову, та Е. Горевому за активну участь у підготовці питань до розгляду і участі у засіданні. Запропонував схвалити напрацьовані рекомендації та надіслати їх компетентним органам (від ГР).

Шарапова Д.А., якій ще раз наголосив про те, що за результатами засідання Комітету ГР, виноситься такий проект рішення.

1. Рекомендувати Мінекоенерго, керуючись чинним законодавством, забезпечити перевірку достовірності інформації наданої ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин № 1211000000-38 від 18.03.2019 р.

2. Звернутись до Мінекоенерго з проханням надати роз'яснення про підстави не надання відповіді на лист-звернення ГС «Екологічна рада Криворіжжя» від 11.07.2019 № 33/19.

3. Підтримати позицію Мінекоенерго щодо недопущення перенесенням термінів виконання запланованих природоохоронних зобов'язань ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» згідно умов приватизації об'єкту.

4. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

4.1. На виконання п. 3 Протоколу № 2 щодо розпорядження Кабінету Міністрів України № 23-р від 17.01.2018 р. «Про скидання надлишкових зворотних вод у р. Інгулець» протягом 6 місяців затвердити концепцію поводження з високомінералізованими шахтними водами гірничорудних підприємств Криворізького залізорудного басейну та поліпшення якості води у р. Інгулець.

4.2. Дозволити скидання надлишкових зворотних вод зі ставка – накопичувача в б. Свисткново у меж вегетаційний період 2019-2020 рр. за наступних умов:

а) фінансових гарантій від підприємств, які здійснюють скидання надлишкових зворотних вод у ставок – накопичувач в б. Свисткново по забезпеченню виконання Регламенту скиду надлишкових зворотних вод зі ставка – накопичувача в б. Свисткново та Регламенту промивки русла р. Інгулець;

б) при розробці Регламенту скиду надлишкових зворотних вод зі ставка – накопичувача б. Свисткново в р. Інгулець передбачити забезпечення попередньої подачі води каналом «Дніпро-Інгулець» для наповнення водосховища до нормального підпірного рівня (НПР 59,0) перед початком скиду води з Карачунівського водосховища для розбавлення надлишкових зворотних вод, які скидаються в р. Інгулець зі ставка – накопичувача б. Свистунової;

в) скид води з Карачунівського водосховища здійснювати в обсягах не більше ніж обсяг подачі води по каналу «Дніпро-Інгулець» та транзитному пропуску через Олександрійське та Іскрівське водосховища;

г) врахування при розробці Регламенту промивки р. Інгулець у 2020 році недопущення припинення руху води по р. Саксагань в період промивки р. Інгулець та до завершення поливного сезону.

Результати голосування:

«за» – 22, «проти» – 0, «утрималися» – 0.

Рішення прийнято.

УХВАЛИЛИ: Схвалити рекомендації, напрацьовані на засіданні Комітету ГР з питань промислової екології та надрокористування під час якого були розглянуті екологічні проблеми м. Кривий Ріг без змін і доповнень.

Питання № 4. Про проблеми створення і належного функціонування національних природних парків на територіях державних резиденцій «Залісся», «Білоозерське», «Сіньогори».

СЛУХАЛИ:

Берзіну С.В., яка інформувала про таке. На даний час в розпорядженні Офісу Президента України перебувають три мисливські резиденції: «Залісся» (Київська й Чернігівська обл.) і «Білоозерське» (Київська обл.) і «Синегора» (Івано-Франківська обл.). Ще *10 років* тому Президент України В. Ющенко підписав три Укази, якими президентські «царські полювання» в цих резиденціях закривалися й на їхньому місці створювалися національні природні парки. Однак Укази не були виконані, зазначені об'єкти продовжують працювати резиденціями. На їх утримання в цьому році передбачено 80 млн. гривень. Причому ці гроші виділяються з держбюджету по статті «природно-заповідний фонд».

Державна резиденція «Синегора»

Державна президентська резиденція «Синегора» розташована в Карпатах, у с. Гута на Івано-Франківщині. Колись тут був відомчий санаторій, а ще раніше – мисливські угіддя імператора Франца-Йосипа. У 2009 р. Президент В. Ющенко створив на базі резиденції національний природний парк.

Указ Президента України про створення національного природного парку «Синегора»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1083/2009>. Цій Указ не виконаний ДУС. На даний час головними завданнями резиденції є полювання та лісозаготівлі, – рубки лісу, в тому числі і пралісів.

На 10,8 тис. Га заповідної землі є й палаци, і озера, і мисливські будиночки, і лижна траса з підйомником, 4 котеджі, мисливські вишки, і зимовий сад, звіринець із ведмедями й фазанами, і навіть вертолітний майданчик. Синегора – одна із самих фешенебельних резиденцій.

Гірський замок під червоним дахом, споруджений біля озера шедевр архітектури, б'є свої рекорди як по красі, так і за вартістю. Останнім, хто особливо завзято перебудовував «Синегору», був В. Янукович. Він витратив на це 30 мільйонів гривень, любив тут зустрічати Новий рік. Добудував ресторан і кілька мисливських будиночків. У 2012 році на утримання та розширення «Синегори» було витрачено 211 млн. грн. бюджетних коштів (причому тільки на спорудження однієї сауни пішов 1 млн. гривень), про те, наприклад у тому ж 2012 році на лікування хворих діабетом в Україні було виділено з держбюджету 20 млн. гривень.

Державна резиденція «Білоозерське»

Розташована в Переяслав-Хмельницькому районі Київської області й Канівському районі Черкаської області. Резиденція була створена в часи Президента України Л. Кучми у 2001 році. Загальна площа – 7 тис. га. На території об'єкту знаходяться дубово-соснові ліси, луги й водно-болотні вгіддя.

На її території перебуває близько 300 оленів, 200 козуль, 350 кабанів, десятки бобрів, а також червонокнижний орлан-білохвіст.

Указ Президента України про створення національного природного парку «Білоозерське»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1048/2009>. Цій Указ не виконаний ДУС.

Офіційні документи підтверджують, що тут досі мисливська резиденція, на території якої здійснюються полювання і рубки лісу¹. Територія резиденції вже втратила понад 200 га, або майже 3 % лісової площі. Згідно офіційних даних в 2016 р. рубка відбувалась на 780 га, в 2018 р. – на 700 га, в 2019 р. будуть відбуватися на 600 га вікового лісу.

Державна резиденція «Залісся»

Розташована у Броварському районі Київської області та Козелецькому районі Чернігівської області. Була створена ще у 1957 р. для мисливських утіх членів ЦК Компартії України. Тут полювали М. Хрущев, Л Брежнєв, Фідель Кастро...

На території – два палаци-кам'яний, побудований при М. Хрущеві, і дерев'яний, у гуцульському стилі, часів Л. Брежнєва. Є ставок, ліс, у яким живе багато тварин. Їх тут дуже багато – понад 2 тис. оленів, 150 козуль, 200 ланей, 250 кабанів. Є і червонокнижні зубри і лосі. Кількість тварин по відношенню до території лісу дуже висока. Тільки оленів більше у 8 раз понад нормованої кількості. В наслідок цього, тварини знищують підріст лісу, позбавляючи його майбутнього.

Площа резиденції – 14,8 тис. га. Штат резиденції – 270 працівників.

Указ про створення національного природного парку «Залісся»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049/2009>. Цій Указ не виконаний ДУС.

На території резиденції триває полювання, встановлені 8 рядів облавних вишок: близько 95 вишок для облавного полювання, 4 вишки для індивідуального полювання і 1 браконьєрська засідка. Тут також є качина ферма і фазанарій. На них вирощуються і випускалося під рушницю мисливців у рік близько 1000 качок і 100 фазанів. У 2012 році по периметру резиденції був оновлений забір загальною довжиною 60 км. на суму 7 млн. гривень.

На території резиденції проводиться рубка лісу. На 2019 р.у київській частині резиденції офіційно заплановані рубання на площі більш 1800 Га й буде заготовлено 500 тис. куб. м деревини. У 2016 р. рубки велись на 11,5 тис. га, під час яких було заготовлено більш ніж 330 тис. куб. м деревини. За останні 10

¹ https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/31383648/.

https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/31383648/

років в «Заліссі» знищено рубками близько 500 Га лісу або 4 % від усієї лісової площі цієї резиденції.

Запропонувала висловити позицію ГР по ситуації що склалась зверненням на адресу Офісу Президента України та Мінекоенерго з проханням вжити невідкладних заходів по виконанню Указів Президента України В.Ющенко (2009) по створенню національних природних парків на базі вищезазначених резиденцій.

Результати голосування:

«за» – 22, «проти» – 0, «утрималися» – 0.

Рішення прийнято.

УХВАЛИЛИ: Звернутись від ГР на адресу Офісу Президента України та Мінекоенерго з проханням вжити невідкладних заходів по створенню національних природних парків на базі державних резиденцій «Залісся», «Білоозерське», «Сіньогори» згідно з Указами Презедента України В. Ющенко (2009).

Питання № 5. Про оптимізацію діяльності заповідників і природних парків України.

СЛУХАЛИ:

Коніщука В.В., якій доповів про результати напрацювань Комітету ГР з питань природно-заповідного фонду і екомережі по оцінці стану розвитку об'єктів природно-заповідного фонду, проблем і шляхів їх вирішення.

Актуальність збалансованого розвитку, оптимального функціонування, наукових досліджень природоохоронних територій визначена у міжнародних договорах, угодах: Конвенція про охорону біотичного різноманіття (Ріо-де-Жанейро, 1992), Всеєвропейська стратегія збереження біотичного та ландшафтного різноманіття (Софія, 1995), Європейська ландшафтна конвенція (Флоренція, 2000), Конвенція про збереження мігруючих видів тварин (Бонн, 1979), Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979), Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів (Рамсар, 1971) ін.

Україна взяла зобов'язання щодо формування Пан'європейської екомережі (поза ЄС – Смарагдова екомережа), прийнято національне законодавство у сфері екологічної політики, прийняті ряд нормативно-правових документів.

Ведеться державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) України. За результатами даних обліку територій та об'єктів ПЗФ, поданих органами виконавчої влади на місцевому рівні, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері охорони довкілля, станом на 01.01.2018 ПЗФ України має в своєму складі 8296 території та об'єктів загальною площею 4,318 млн. га в межах території України (фактична площа 3,985 млн. га) та 402500,0 га в межах акваторії Чорного моря. Відношення фактичної площі ПЗФ до площі держави «показник заповідності» становить 6,6% (<http://pzf.menr.gov.ua>). У 2019 році

площа ПЗФ збільшилась майже на 80 тис. га або 0,13%, деякі території загальнодержавного значення є об'єктами Смарагдової мережі (*Emerald*) і сполучаються із екомережею *Natura-2000*.

Станом на квітень 2019 р. в Україні створено:

- 5 біосферних заповідників (Асканія-Нова, Карпатський, Чорноморський, Дунайський, Чорнобильський радіаційно-екологічний);
- 19 природних заповідників (Горгани, Дніпровсько-Орільський, Древлянський, Єланецький степ, Казантипський, Канівський, Карадазький, Кримський, Луганський, Медобори, Мис Март'ян, Михайлівська цілина, Опукський, Поліський, Розточчя, Рівненський, Український степовий, Черемський, Ялтинський гірсько-лісовий);
- національні природні парки (Азово-Сиваський, Білобережжя Святослава, Білоозерський, Бойківщина, Бузький Гард, Великий Луг, Верхнє Побужжя, Верховинський, Вижницький, Галицький, Гетьманський, Голосіївський, Гомільшанські Ліси, Гуцульщина, Дворічанський, Дермансько-Острозький, Деснянсько-Старогутський, Джарилгацький, Дністровський каньйон, Залісся, Зачарований край, Ічнянський, Кам'янська Січ, Кармелюкове Поділля, Карпатський, Ківерцівський «Цуманська пуца», Кременецькі Гори, Кременські ліси, Мале Полісся, Мезинський, Меотида, Нижньодніпровський, Нижньодністровський, Нижньосульський, Нобельський, Олешківські піски, Пирятинський, Північне Поділля, Подільські Товтри, Приазовський, Прип'ять-Стохід, Святі Гори, Синевир, Синьогора, Сколівські Бескиди, Слобожанський, Тузловські лимани, Ужанський, Хотинський, Чарівна гавань, Черемоський, Шацький, Яворівський).

Указ Президента України від 01.12.2008 № 1129/208 виконано не у повному обсязі, зокрема щодо створення нових національних природних парків: Західне Побужжя, Буковина, Дніпровсько-Деснянське міжріччя, Айя-Байдарський, Диканський, Подесіння, Дніпровсько-Тетерівський, Орільський (створено природний заповідник Дніпровсько-Орільський), Сіверсько-Донецький (2019 р. подано нове обґрунтування створення НПП «Кременські Ліси») ін.

Не створені НПП Білоозерський, Залісся, Синьогора.

Складна, несприятлива ситуація із об'єктами ПЗФ на тимчасово окупованих частинах Донецької, Луганської обл. і в анексованій Автономній республіці Крим. У будь-якому випадку необхідно отримувати інформацію про дослідження, а також сучасний екологічний стан цих територій. Створені у 2019 р. НПП Бойківщина, Нобельський, Кам'янська Січ, Кременські ліси лише організовуються і формують штат.

Згідно Закону України «Про природно-заповідний фонд України» статус науково-дослідних установ мають біосферні, природні заповідники, національні природні парки, окремі ботанічні сади, дендропарки і зоопарки загальнодержавного значення. Відповідно до Закону основними завданнями в них є проведення наукових досліджень і спостережень за станом навколишнього природного середовища, розробка на їх основі природоохоронних рекомендацій, поширення екологічних знань, сприяння у підготовці наукових кадрів і спеціалістів у галузі

охорони навколишнього природного середовища та заповідної справи. На природні заповідники покладається також координація і проведення наукових досліджень на територіях заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ у регіоні. Наукові дослідження, спостереження за станом навколишнього природного середовища та інша діяльність біосферних заповідників здійснюються з урахуванням міжнародних програм. Завданням національних природних парків є проведення наукових досліджень природних комплексів та їх змін в умовах рекреаційного використання, розробка наукових рекомендацій з питань охорони навколишнього природного середовища та ефективного використання природних ресурсів.

Науково-дослідна робота на територіях природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків та інших територіях та об'єктах природно-заповідного фонду проводиться з метою вивчення природних процесів, забезпечення постійного спостереження за їх змінами, екологічного прогнозування, розробки наукових основ охорони, відтворення і використання природних ресурсів та особливо цінних об'єктів. Основні напрями наукових досліджень на територіях природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків визначаються з урахуванням програм і планів науково-дослідних робіт, які затверджуються Національною академією наук України та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Не зважаючи на позитивну динаміку розвитку територій і об'єктів ПЗФ України існують невирішені проблеми оптимізації наукових досліджень у їх межах. Тому метою роботи було провести аналіз сучасного стану науково-дослідної роботи ПЗФ України, визначити найбільш актуальні проблеми, ризики, недоліки, пріоритетні завдання і надати відповідні обґрунтовані пропозиції, рекомендації.

Окремі методологічно-практичні положення є авторською суб'єктивною думкою і будуть у подальшому дискутуватися, обговорюватися для прийняття консенсусних рішень раціонального екологічного менеджменту ПЗФ, результативного і ефективного виконання наукових досліджень.

Основним керівним документом, згідно якого проводиться діяльність ПЗФ, є Закон України «Про природно-заповідний фонд України» (1992). У статті 8 «Основні засоби збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду» зазначено: збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом: організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів; проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання; додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля; ін.

Не зважаючи на те що це один із перших Законів незалежної України, який визначає фундаментальні основи екосозологічної політики, до нього дуже часто вносились зміни (загалом 16!), останні – №2362-VIII (2362-19) від 22.03.2018, ВВР, 2018, №17, ст. 152. Потрібно зазначити про не завжди вдалі зміни, доповнення і нову редакцію тексту. Останні редакції закону нажалі не проходили широке громадське, фахове обговорення. Основне зауваження – відсутність дефініцій (визначень) термінів і понять. Інколи трапляються суперечливі вислови (ст. 16) – «заборонено всі види лісокористування, лісокультурні роботи, біотехнічні заходи...», а потім вказано – «допускається виконання відновлювальних робіт на землях з порушеними корінними природними комплексами, а також здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів; Проектом організації території природного заповідника та охорони його природних комплексів може бути передбачено виділення земельних ділянок для задоволення господарських потреб заповідника та його працівників у сінокосах, випасах, городах та паливі відповідно до встановлених нормативів...».

Статті Закону можна трактувати по-різному (заготівля дров як паливо працівникам дозволена, а фіто-санітарні заходи для зникаючих фітоценозів заборонені; заготівля сіна дозволена, а викошування із природоохоронною метою – ні), отже необхідно видавати підзаконні акти із відповідними роз'ясненнями. Наприклад, до біотехнічних заходів можна віднести підгодівлю тварин у зимовий період, протипожежні, санітарно-епідеміологічні роботи тощо, які не суперечать заповіданню, а навпаки на основі наукових обґрунтувань покращують екологічну ситуацію. Тут доречно також зауважити що деякі біотехнічні заходи просто необхідні для нівелювання, мінімізації негативних резерватогенних сукцесій, стихійних лих, осередків шкідників і хвороб, локалітетів поширення інвазійних видів тощо. І якщо для біосферних заповідників передбачено зону антропогенних ландшафтів, а для національних природних парків – господарську, то природні заповідники це вся територія абсолютного заповідання, що в принципі не відповідає реаліям, сучасним викликам оптимізації ефективних екосозономічних заходів.

Крім Закону України «Про природно-заповідний фонд України» науково-дослідні роботи ПЗФ пов'язані, або регламентуються Законами «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про Червону книгу України», «Про екологічну мережу», «Про мисливське господарство та полювання», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», Кодексами (Кримінальним, Про адміністративні правопорушення, Земельним, Лісовим, Водним), Указами Президента, Постановами Кабінету Міністрів, Наказами Міністерства екології та природних ресурсів України. У природоохоронній сфері не часто роблять посилання, або ж використовують Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2016) (остання редакція № 2269-VIII від 18.01.2018, ВВР, 2018, № 12, ст. 68). Ним визначено: наукова (науково-технічна) робота – наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки, проведені з метою одержання наукового, науково-технічного (прикладного) результату. Науковий результат визначається як нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або

прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову, тощо. У законі визначено порядок оплати і стимулювання праці, соціального захисту наукового працівника. Більшість статей мають загальний характер, але зміст тексту дуже важливий для природо-заповідних об'єктів у використанні для оптимізації наукової діяльності.

Важливим є Закон України «Про пріоритетні напрямки науки і техніки» (2001), остання редакція №848-VIII від 26.11.2015, ВВР, 2016, №3, ст. 25. У його відповідності Кабінет Міністрів України видав Постанову «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2020 року» (№556, 23.08.2016). Із вивченням ПЗФ пов'язані:

- фундаментальні проблеми наук про життя та розвиток біотехнологій;
- раціональне природокористування;
- технології сталого використання, збереження і збагачення біоресурсів та покращення їх якості і безпечності, збереження біорізноманіття;
- технології моделювання та прогнозування стану навколишнього природного середовища та змін клімату.

Наказом Мінприроди України від 29.10.2015 № 414 затверджено Положення про наукову та науково-технічну діяльність природних і біосферних заповідників та національних природних парків.

Наукова та науково-технічна діяльність у межах територій природно-заповідного фонду проводиться з метою вивчення природних процесів, забезпечення постійного спостереження за їх змінами, екологічного прогнозування, розробки наукових основ охорони, відтворення та використання природних ресурсів та найбільш цінних об'єктів, для забезпечення збереження, охорони та відтворення природних комплексів та об'єктів, особливо рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України та міжнародних Червоних списків, дослідження та збереження історико-культурних цінностей тощо.

Часто звіти Літопису природи оформлені неналежним чином, наприклад: відсутній шифр УДК та номер реєстрації УкрІНТЕІ (Український інститут науково-технічної і економічної інформації); немає переліку виконавців розділів із підписами авторів; немає наукової рецензії; із помилками оформлені використані джерела тощо. Оскільки Літопис природи це науково-дослідна робота – рукопис має відповідати чинним вимогам, а саме *ДСТУ 3008-95 Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення, ДСТУ 3973-2000 Система розроблення та поставлення продукції на виробництво (Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні положення)*, іншим державним стандартам.

Зрозуміло що кожен рік реєструвати звіт недоречно, але на 3-5 років це цілком прийнятно, окрім того автори убезпечаться від несанкціонованого запозичення (плагіату) їх авторської інформації іншими. У такому разі доцільно було б створити «*Базу даних науково-дослідних робіт ПЗФ України*» із включенням захищених авторським правом електронних матеріалів Літопису природи та інших довідкових даних.

В обговоренні доповіді прийняли участь: Годовска Т.Б., Берзіна С.В., Коніщук В.В., Бабіч О.І. За результатами обговорення схвалили напрацьовані рекомендації.

УХВАЛИЛИ: Рекомендувати Мінекоенерго та Комітету Верховної Ради з питань екологічної політики та природокористування:

1. Налагодити сучасний доступ до офіційної оновленої інформації про ПЗФ і екомережу на сайті Міністерства.
2. Профільним структурним підрозділам Міністерства доручити організацію ефективного завершення отримання актів на землю (постійне землекористування) біосферним, природним заповідникам і національним паркам України. Враховуючи підпорядкування Державного агентства лісових ресурсів України Мінекоенерго, це процес може бути оптимізований.
3. Рекомендувати перехід оформлення програми Літопис природи в електронному вигляді та відповідно до чинних ДСТУ.
4. Провести перегляд та актуалізацію законодавства що регулює діяльність об'єктів ПЗФ і впливає на розвиток ПЗФ і екомережі. Залучити до цього процесу експертів, науковців і громадськість.
5. Завершити формування переліку інвазійних видів біоти згідно прийнятої стратегії.
6. Наказом Міністерства офіційно затвердити методику створення списку регіонально рідкісних видів мікобіоти, флори, фауни (Коніщук В.В. та ін., Київ – 2012). Заподіяння шкоди регіонально рідкісним видам порівняти до внесених до Червоної книги України.
7. Продовжити конкурс призначення директорів об'єктів ПЗФ.
8. Визначити план комплексної перевірки всіх об'єктів і територій ПЗФ. Стимулювати завершення організації, формування екомережі.
9. Алгоритм концепції оптимізації науково-дослідних робіт ПЗФ наступний:
 - а) вдосконалення нормативно-правової бази;
 - б) систематизація пріоритетних завдань, уніфікація методології досліджень;
 - в) створення «Бази даних науково-дослідних робіт ПЗФ України»;
 - г) міжвідомче і регіональне координування напрямів вивчення ПЗФ;
 - д) підвищення рівня вимог наукової звітності;
 - е) забезпечення підготовки наукових кадрів;

7) державні програми і проекти міжнародної технічної допомоги на підтримку наукової роботи.

10. Створити кластери – *Природно-заповідні центри України*:

- а) Полісся;
- б) Лісостеп;
- в) Карпати;
- г) Закарпаття;
- д) Степ;
- е) Азовське і Чорне море;
- ж) Крим.

Проводити щорічну науково-практичну конференцію із питань ПЗФ і екомережі. Запровадити чергове (кожні 5 або 10 років) видання ПЗФ України. Прискорити нове видання Червоної та Зеленої книг України.

Результати голосування:

«за» – 22, «проти» – 0, «утрималися» – 0.

Рішення прийнято.

Питання № 6. Різне.

СЛУХАЛИ:

Берзіну С.В., яка запропонувала розглянути питання виїзного розширеного засідання Комітету ГР з питань природно-заповідного фонду і екомережі на базі одного з об'єктів.

Результати голосування:

«за» – 22, «проти» – 0, «утрималися» – 0.

Рішення прийнято.

УХВАЛИЛИ: Рекомендувати Комітету ГР з питань природно-заповідного фонду і екомережі (Коніщук В.В.) забезпечити підготовку розширеного виїзного засідання Комітету за участю народних депутатів – членів Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, представників профільних науково-дослідних, експертних і громадських організацій, керівників адміністрацій ПЗФ.

**Протокол вела
Секретар ГР**

Т.Б. Годовська

Додаток
до протоколу засідання громадської
ради при Міністерстві енергетики та
захисту довкілля України № 6 від
31.10.2019

№ 928/989
від 18.10.2019

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

Мін'юст
вул. Архітектора Горбодєцького, 13, м. Київ, 01001
Тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua
Web: <http://www.minjust.gov.ua>
Код згідно з ЄДРПОУ 00015622

ВГО «Жива планета»

вул. Микільсько-Слобідська, буд. бд,
м. Київ, 02002

№ _____
На № _____
Г

Міністерством юстиції України розглянуто ваше звернення від 10 вересня 2019 року № 177 щодо надання роз'яснення, зокрема стосовно того чи вважається перейменування Міністерства екології та природних ресурсів реорганізацією чи ліквідацією, та в межах компетенції повідомляється таке.

Керуючись положеннями частини другої статті 6 та частини другої статті 19 Конституції України, пункту 3 частини першої статті 7 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», підпунктів 32, 33 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 228, Мін'юст відповідно до покладених на нього завдань надає роз'яснення та *організовує розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю Мін'юсту, його територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства, а також стосовно актів, які ним видаються.*

Водночас з приводу порушеного у Вашому зверненні питання зазначаємо, що Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» є базовим та визначає організацію, повноваження та порядок діяльності центральних органів виконавчої влади України. Частинами четвертою, п'ятою та дев'ятою статті 5 вказаного Закону визначено, що міністерство, інший центральний орган виконавчої влади утворюється шляхом утворення нового органу влади або в результаті реорганізації (злиття, поділу, перетворення) одного чи кількох центральних органів виконавчої влади. Міністерство, інший центральний орган виконавчої влади припиняється шляхом реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації. Порядок здійснення заходів, пов'язаних з утворенням, реорганізацією чи ліквідацією міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, визначається Кабінетом Міністрів України.

Так, пунктом 8 Порядку здійснення заходів, пов'язаних з утворенням, реорганізацією або ліквідацією міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2011 року № 1074, встановлено, що внаслідок реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) органів виконавчої влади припиняється той орган виконавчої влади, майнові права та обов'язки якого переходять до

498989

правонаступникам. *Перейменування органу виконавчої влади не призводить до його реорганізації.*

Відповідно до абзацу четвертого пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2019 року № 829 «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» Урядом прийнято рішення перейменувати Міністерство екології та природних ресурсів на Міністерство енергетики та захисту довкілля України.

Щодо необхідності внесення змін до наказів Мінприроди стосовно складу та положення про громадську раду у зв'язку із перейменуванням Мінприроди зазначасмо, що Типовим положенням про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 (далі – Типове положення), передбачено, що громадська рада при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації є тимчасовим консультативно-дорадчим органом, утвореним для сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної, регіональної політики.

У своїй діяльності громадська рада керується Конституцією та законами України, указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також Положенням про громадську раду, розробленим на основі цього Типового положення. Положення про громадську раду та зміни до нього розробляються органом виконавчої влади, при якому її утворено, разом з громадською радою і затверджуються органом виконавчої влади.

Строк повноважень складу громадської ради становить два роки з дня затвердження органом виконавчої влади її складу (пункт 1, абзаци перший, другий пункту 2, абзац четвертий пункту 7 Типового положення).

При цьому зазначеним Типовим положенням визначено, що дострокове припинення діяльності громадської ради здійснюється у разі реорганізації або ліквідації органу виконавчої влади. Рішення про припинення діяльності громадської ради оформляється відповідним актом органу виконавчої влади.

Крім того, повідомляємо, що листи Міністерства юстиції не встановлюють норм права, а мають інформаційний характер.

Заступник Міністра

Олександр БАНЧУК